

Jaarplan Rechtspraak 2011

Datum: 14 februari 2011
Auteur: Raad voor de rechtspraak

Voorwoord

De Rechtspraak 2011-2014: *Gericht op de samenleving*.

Zo heet onze nieuwe Agenda, waarvan dit Jaarplan 2011 de aftrap is. We werken aan versterking van de kernwaarden onafhankelijkheid, onpartijdigheid, integriteit en professionaliteit. Daarbij sluiten we nauw aan bij behoeften en problemen in de samenleving. De Rechtspraak draagt bij aan versterking van de rechtsstaat.

In 2011 en 2012 zal het zwaartepunt liggen bij de herziening van de gerechtelijke kaart. Een zeer ingrijpend proces, dat het fundament moet bieden voor rechtspraak van blijvend hoge kwaliteit. Onze verwachting is dat dit wetgevingstraject voorspoedig zal verlopen, zodat de periode van reorganisatie beperkt kan blijven. Tegelijk zet de Rechtspraak stappen voor de andere doelstellingen, zoals het professionaliseren van organisatie en bedrijfsvoering.

Daarmee zal de Rechtspraak ook beter antwoord geven op onbegrip en maatschappelijke kritiek. Inderdaad lezen rechters ook kranten en kijken zij TV. Vragen over wrakingen, over rechterlijke dwalingen, een slecht begrepen strafmaat, misverstanden over hoe het recht werkt: de Rechtspraak trekt het zich aan. De toenemende aandacht voor het recht verhoogt de urgentie van verbeteracties die in dit Jaarplan staan genoemd, want: “Gericht op de samenleving”.

Naast die urgentie vraagt de publiciteit echter soms ook om relativering. De rechter zorgt immers in het overgrote deel van zo’n twee miljoen zaken als vanzelfsprekend voor de integere, onpartijdige en deskundige beslechting van geschillen en berechting van strafbare feiten. Dit is het werk van alledag dat gestaag doorgaat maar nauwelijks zichtbaar is in de publiciteit. Dit Jaarplan toont dit wel, op hoofdlijnen.

Het recente Regeerakkoord bevat voornemens met grote gevolgen voor de rechtspraak, zoals het doel het spreken van recht te laten bekostigen door wie daar gebruik van maakt. De invoering van kostendekkende griffierechten voor civiele en bestuursrechtelijke zaken (ad €340 miljoen en al in 2013), roept grote vragen op over het grondrecht op toegang tot de rechter. Ook overigens zullen de rijksfinanciën waarschijnlijk tot budgetverandering leiden. Dit Jaarplan kan daar nog niet op ingaan.

Hierover zal de Raad overleg voeren met Kabinet en Parlement, vanuit de vaste overtuiging dat zowel de toegang tot het recht als het adequaat kunnen functioneren van onafhankelijke rechtspraak geborgd moeten blijven. Beide zijn essentieel voor onze samenleving. De Rechtspraak vertrouwt erop dat Kabinet en Parlement dat mogelijk maken.

Erik van den Emster
Voorzitter Raad voor de rechtspraak

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. De Rechtspraak draagt bij aan versterking van de rechtsstaat	9
3. De Rechtspraak versterkt de kernwaarden	10
4. De Rechtspraak sluit aan bij behoeften in de samenleving	14
5. De Rechtspraak implementeert de gerechtelijke kaart	20
6. De Rechtspraak professionaliseert bedrijfsvoering en organisatie	22
7. Instroom, doorlooptijden en financiën	25
8. Risico's	27
Bijlage – Verwachte kosten 2011	28

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') stelt conform artikel 102, lid 1 van de Wet op de Rechterlijke Organisatie ('Wet RO') jaarlijks een jaarplan voor de Raad en gerechten gezamenlijk (de 'Rechtspraak') vast. Het jaarplan geeft een omschrijving van de voorgenomen activiteiten en bevat een begroting voor het komende jaar. Op grond van de Wet RO wordt het jaarplan door de Minister van Veiligheid en Justitie vervolgens onverwijld naar de Staten-Generaal gestuurd.

1.2 Agenda van de Rechtspraak 2011-2014

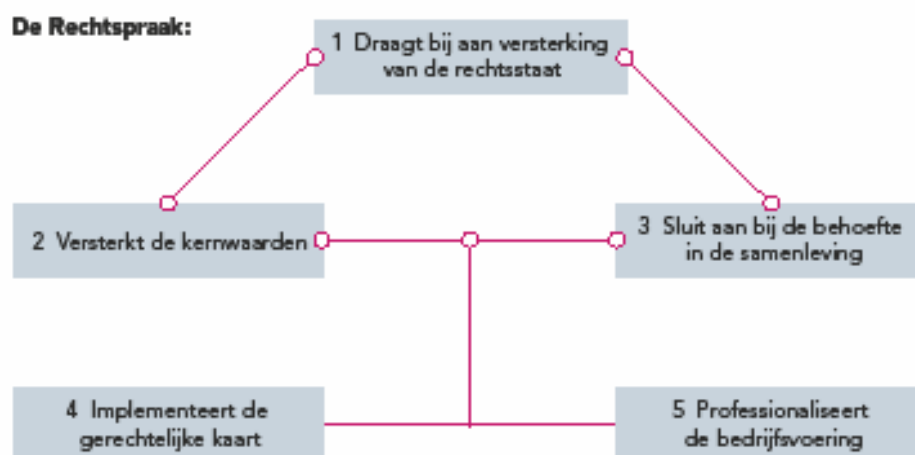
In 2010 is de Agenda van de Rechtspraak 2011-2014, *Gericht op de samenleving*, vastgesteld.

Met de Agenda van de Rechtspraak formuleert de Rechtspraak één keer in de vier jaar haar strategische doelstellingen en daartoe te bereiken resultaten. De resultaten die de Rechtspraak wilde realiseren met de lopende Agenda 2008-2011, *Onafhankelijk en betrokken*, zijn grotendeels gerealiseerd. Ook zijn er belangrijke ontwikkelingen, zoals de herziening van de gerechtelijke kaart. Daarom is besloten om de nieuwe Agenda al in 2011 in te laten gaan.

Deze Agenda is gebaseerd op een toekomstverkenning waarbij velen van binnen en buiten de Rechtspraak zijn betrokken en die is uitgemond in een herziene visie op de rechtspraak. Deze visie berust op twee pijlers:

1. **Versterken van de blijvende waarden onafhankelijkheid, onpartijdigheid, integriteit en professionaliteit.**
2. **Nauw aansluiten bij behoeften en problemen in de samenleving.**

De Agenda 2011-2014 bevat de in de komende jaren te bereiken resultaten. Deze resultaten zijn gegroepeerd in vijf brede doelstellingen in de volgende samenhang:

Voorop staat dat de vernieuwing van de rechtspraak die onder de Agenda 2008-2011 in gang is gezet en deels is gerealiseerd, met kracht wordt voortgezet. Conform de fasering van de Agenda worden niet alle doelen en resultaten tegelijk ter hand genomen. De komende twee jaren zullen vooral in het teken staan van de herziening van de gerechtelijke kaart, de vierde doelstelling van de Agenda. De herziening is noodzakelijk om de kwaliteit van de rechtspraak ook op langere termijn te waarborgen. De andere doelstellingen zullen, waar mogelijk, ook aandacht krijgen. De verbetering van het rechtspreken kan niet wachten tot de nieuwe gerechtelijke kaart is ingevoerd. Dit jaarplan bevat daarom een samenhangend pakket van doelstellingen en uit te voeren activiteiten rond de gerechtelijke kaart en meer inhoudelijk gerichte activiteiten en resultaten die onafhankelijk daarvan tot stand kunnen worden gebracht.

1.3 Regeerakkoord 2010

Het onlangs overeengekomen Regeerakkoord heeft grote gevolgen voor de Rechtspraak. Het akkoord bevat zeer veel voornemens tot wetswijziging. De effecten daarvan zijn veelal afhankelijk van de uitwerking en thans dus nog niet goed te overzien. De Raad zal de effecten in kaart brengen bij de reguliere wetgevingsadvisering. Dit geldt in het bijzonder voor de voorstellen op het terrein van de criminaliteitsbestrijding. Los daarvan zal de Rechtspraak medewerking verlenen aan de aanpak van criminaliteit door te voorzien in de capaciteit die nodig is om de voorziene extra strafzaken voortvarend te behandelen, op voorwaarde dat de hiervoor uitgetrokken middelen daadwerkelijk ter beschikking komen. Dat geldt ook voor de toepassing van snelrecht, waar dit zinvol is, en de versterking van de positie van het slachtoffer.

Uit de bijlage van het Regeerakkoord blijkt dat het kabinet voornemens is per 2013 de Rechtspraak te doen bekostigen door degenen die daarvan gebruikmaken, conform het heroverwegingsrapport Veiligheid en Terrorisme. Deze maatregel moet netto 240 mln euro (bruto 340 mln) opleveren en is uitermate ingrijpend. De Raad heeft eerder aangegeven volledige kostendekking niet aanvaardbaar te vinden, in het bijzonder in het bestuursrecht¹. De Raad pleit voor een zorgvuldige voorbereiding, waarbij de te verwachten gevolgen goed in kaart worden gebracht. De rechtspraak is te belangrijk voor een geordende samenleving om hierin zonder gedegen voorbereiding enorme veranderingen door te voeren. Invoering per 2013 acht de Raad onuitvoerbaar. Onverlet zijn bezwaren, zal de Raad bijdragen aan de analyse van de gevolgen. Bij de wetgevingsadvisering zal de Raad, gehoord de gerechten, Kabinet en Parlement adviseren over de dan voorliggende uitwerking.

1.4 Hoofdpijnen 2011

Op basis van het voorgaande en rekening houdend met de voor 2011 beschikbare middelen, zijn de hoofdpijnen voor 2011 de volgende:

Instroom en productie

Voor 2011 is de verwachte instroom circa 1,9 miljoen zaken. Dit aantal ligt 2 procent boven de instroom in 2010. De geprognosticeerde instroom voor 2010 ligt 3% boven de productieafspraken

---

¹ Standpunt Raad voor de rechtspraak over de brede heroverweging, bijlage bij de brief aan de informateur d.d 25 juni 2010. Zie ook E. Bauw, F. van Dijk en F. van Tulder, *Een stille revolutie? De gevolgen van de invoering van kostendekkende griffierechten*, NJB 2010, 39, 2528-2536.

tussen Minister en Raad voor 2010. De financiering die het kabinet ter beschikking stelt voor 2011 blijft evenals in 2010 achter bij genoemde prognose van de instroom. Dit geldt ook voor volgende jaren. Hierdoor zouden de voorraden en daarmee de doorlooptijden de komende jaren oplopen. Evenals in 2010, zet de Raad daarom in 2011 het eigen vermogen en de egalisatierekening in om de niet door het kabinet gefinancierde productie zelf te financieren. Door deze financiering zullen de doorlooptijden in 2011 waarschijnlijk nog niet oplopen. Naar de huidige inzichten zal het eigen vermogen vanaf 2012 echter geen ruimte meer kunnen bieden om de hogere kosten te dekken en zal het personeelsbestand moeten worden verminderd.

Tijdigheid van rechtspraak

Bij dit financiële kader kunnen in 2011 de normen voor doorlooptijden onverkort gelden voor de rechtbanken en gerechtshoven. Voor procedures die relatief kort duren, zoals kantonprocedures, is verkorting niet nodig om de normen te halen; wel is het beleid erop gericht de verschillen tussen gerechten te verkleinen. De duur van een aantal categorieën van procedures met een relatief lange doorlooptijd zal in 2011 substantieel worden bekort. Het streven is erop gericht bij de verhoging van de competentiegrens van de kantonrechter tot 25.000 euro, die in 2011 naar verwachting in zal gaan en die ertoe leidt dat het bestand van zaken complexer wordt zowel voor de kantonrechter als de civiele rechter, de huidige doorlooptijden minimaal te handhaven. In 2011 zullen de doorlooptijdnormen geactualiseerd en, waar nodig, aangescherpt worden.

Kwaliteitsnormen

De huidige kwaliteitsnormen zullen ook in 2011 gelden. Daarbij wordt nadrukkelijk erop gewezen dat de norm voor de toepassing van de verbeterde motivering van strafvonnissen (Promis) 50% van de MK-zaken bij de rechtbanken blijft. Een hoger percentage is niet mogelijk binnen de beschikbare middelen. In 2011 zullen deze normen geëvalueerd worden. In dit kader zal ook de bestuurlijke inbedding van de normen herzien worden.

Uitvoering van aanbevelingen visitatie

In 2010 heeft, als onderdeel van het kwaliteitssysteem van de Rechtspraak, voor de tweede keer een visitatie van de gerechten plaatsgevonden². De gerechten zullen in 2011 de aanbevelingen van de visitatiecommissie ten uitvoer brengen.

Reflectie en toetsing van vonnissen

In 2010 hebben de Raad en de Presidentenvergadering een methode voor reflectie op zaken, waarin eerste aanleg en hoger beroep tot sterk verschillende uitspraken zijn gekomen dan wel anderszins bezinning nodig is, afgesproken. Deze methode zal in 2011 door alle gerechten worden toegepast. In 2010 heeft een toetsing van de kwaliteit van een steekproef van de vonnissen in civiele handelszaken plaatsgevonden. Bij gebleken succes zal deze toetsing ook in andere rechtsgebieden toegepast worden.

Digitale toegankelijkheid

In 2011 zullen de in 2010 in gang gezette projecten worden afgerond en resulteren in grotere digitale toegankelijkheid van de rechtspraak. Daarnaast wordt een drietal nieuwe projecten in 2011 gestart: roljournaal rekesten gerechtshoven, ontsluiten curatele- en bewindregister en declaratieformulier deskundigen. Naar verwachting is de nieuwe, publieksvriendelijkere versie van de website rechtspraak.nl in de eerste helft van 2011 beschikbaar. Door in 2011 de publieksdelen van deze website per rechtsgebied verder te verrijken zal de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van de Rechtspraak op internet voor de burger verder verbeteren. Om de in de nieuwe Agenda gestelde, ambitieuze doelen op

---

² Visitatiecommissie Gerechten, Rapport Visitatie Gerechten 2010

dit terrein te realiseren, wordt de sturing van de diverse projecten versterkt door een Programma Digitale Toegankelijkheid in te richten. Begin 2011 zal het programma operationeel zijn.

Vorbereiding herziening gerechtelijke kaart

De herziening zal er, naar verwachting, toe leiden dat de huidige 19 arrondissementen worden teruggebracht tot 10 en de huidige 5 ressorten tot 4. Deze nieuwe indeling moet het fundament bieden voor rechtspraak van hoge kwaliteit nu en in de toekomst. Uitgangspunt is dat de nieuwe gerechten alle zaken kunnen behandelen. Specialisatie zal binnen de gerechten plaatsvinden. Wel zal het aantal landelijke specialisaties licht worden uitgebreid. De herziening is zeer ingrijpend. De komende twee jaar zal de Rechtspraak zich hierop voorbereiden. De Raad adviseert de minister van Veiligheid en Justitie over het wetsontwerp Herziening gerechtelijke kaart. Daarnaast zal in 2011 het Programma Herziening gerechtelijke kaart een belangrijk deel van de voorbereidingen voor zijn rekening nemen en vooral ook de gerechten begeleiden. Doel van dit programma is de herziening zodanig voor te bereiden dat de voordelen die de Rechtspraak met de herziening beoogt, in het bijzonder waarborging van kwaliteit, ook daadwerkelijk worden gerealiseerd. De gerechten hebben in 2010 een lokale visie op het nieuwe gerecht opgesteld. Op basis van deze - door de Raad goedgekeurde - visies stellen de gerechtsbesturen begin 2011 een lokaal programmaplan op. Binnen de lokale programma's wordt in 2011 onder andere het bestuursmodel van het gerecht, de verdeling van zaakspakketten over de rechtspraaklocaties, een organisatie- en formatieplan en het samenvoegen van de bedrijfsvoeringstaken uitgewerkt. Ten slotte zal de Raad werken aan tal van noodzakelijke, praktische wijzigingen, zoals in de IT-systemen.

Gemeenschappelijke bedrijfsvoering

In samenhang met de herziening van de gerechtelijke kaart, is in 2010 vastgesteld dat een vijftal processen landelijk georganiseerd zullen worden, te weten financiële administratie, inning griffierechten, inkoop, helpdesk A&R (arbeidsvoorwaarden en rechtspositie) en begeleiding huisvestingsprojecten. Een aantal andere processen is in onderzoek genomen. In 2011 zal de voorbereiding van deze reorganisatie ter hand worden genomen.

Reorganisatie bureau Raad voor de rechtspraak

De Raad heeft in 2010, mede naar aanleiding van het rapport van de Commissie Deetman, besloten zijn bestuurlijke taak nadrukkelijker te richten op kaderstelling en toezicht en minder op facilitering van de gerechten. In verband hiermee wordt de formatie van het bureau van de Raad teruggebracht tot circa 100 fte, enerzijds door functies te laten vervallen en anderzijds door functies die noodzakelijke ondersteuning van Raad en gerechten leveren onder te brengen in een dienstencentrum. In 2011 krijgt dit zijn beslag.

1.5 Organisatie

Dit jaarplan Rechtspraak is gebaseerd op de jaarplannen van de afzonderlijke gerechten en van de Raad voor de rechtspraak. Al deze plannen houden rekening met de nieuwe Agenda van de Rechtspraak. Vele van de activiteiten die zien op de inhoudelijke doelstellingen 2 en 3 uit de Agenda worden daarnaast uitgevoerd door de zogenoemde sectorprogramma's. Het gaat hierbij om programma's gericht op de vernieuwing van de sectoren van rechtspraak, civiel, straf- en bestuursrecht. Ook is er een sectoroverstijgend programma jeugdrechtspraak om op dit thema de samenhang tussen de sectoren te verbeteren. Voor deze programma's zijn nieuwe plannen, voor de periode 2011-2014, opgesteld. De Agenda zal ook uitgewerkt worden in de begin 2011 vast te stellen onderzoekprogrammering voor 2011 en 2012. Doelstelling 4, herziening gerechtelijke kaart, wordt eveneens programmatisch aangepakt, terwijl voor doelstelling 5, professionalisering bedrijfsvoering, onlangs een meerjarenplan is vastgesteld

door de Raad. Doelstelling 1, bijdragen aan de versterking van de rechtsstaat, vraagt vooral veel van de Raad.

1.6 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken (2 t/m 6) wordt per doelstelling uit de Agenda van de Rechtspraak 2011-2014 aangegeven welke inspanningen het komende jaar worden geleverd. Hoofdstuk 7 betreft de cijfermatige kant van het jaarplan: de instroom, productie en financiën. De belangrijkste risico's die worden onderkend, zijn in hoofdstuk 8 opgenomen. In de bijlage zijn de verwachte kosten voor 2011 opgenomen.

2 De Rechtspraak draagt bij aan versterking van de rechtsstaat

2.1 Inleiding

De Rechtspraak neemt een essentiële plaats binnen de rechtsstaat in. Zij moet bijdragen aan de instandhouding en versterking van de rechtsstaat. Daarvoor zijn de eigen prestaties van groot belang. De navolgende doelstellingen zien hierop. Daarnaast is nodig dat de staatsrechtelijke positie van de Rechtspraak (als staatsmacht) beter tot zijn recht komt dan thans het geval is. De Rechtspraak streeft er daarom naar tot een geloofwaardige en herkenbare scheiding tussen de rechterlijke macht aan de ene en de wetgevende en uitvoerende macht aan de andere kant te komen. De Raad voelt zich hierin gesterkt door de Staatscommissie Grondwet, die dit thema nadrukkelijk een plaats geeft in zijn voorstellen.

2.2 Steviger positie in het staatsbestel

Om bij te dragen aan de versterking van de rechtsstaat zal worden ingezet op een steviger positie in het staatsbestel van de (Raad voor de) Rechtspraak. De volgende resultaten worden beoogd:

- Een regeling van de positie van de Raad voor de rechtspraak, als scharnierpunt tussen de staatsmachten, in de Grondwet;
- Grotere bekendheid met en waardering voor de rechtsstatelijke betekenis van de rechtspraak;
- Bij bestuurlijke sancties: verplichte voorafgaande rechterlijke tussenkomst indien daarbij grondrechten in het geding zijn.

Om deze resultaten te behalen zal de Rechtspraak het komende jaar de volgende activiteiten ontplooiën:

- Het gesprek over de grondwettelijke positie van de Raad/de Rechtspraak aangaan met de politiek, ministeries en andere relevante organisaties, en op dit vraagstuk ook de aandacht vestigen in bredere kring, bijvoorbeeld de wetenschap;
- In zijn communicatie-uitingen de betekenis van onafhankelijke en onpartijdige rechtspraak voor de democratische rechtsstaat uitdragen en actief deelnemen aan discussies in de media over de rechtspraak; in 2011 zal stil gestaan worden bij het 200 jarig bestaan van de huidige inrichting van de Nederlandse rechtspraak.
- Binnen haar mogelijkheden bijdragen aan de versterking van de 'Rule of Law' in andere landen door middel van bilaterale activiteiten met een aantal prioriteitslanden, vertegenwoordiging van Nederlandse rechters in internationale tribunalen en vertegenwoordiging van de Nederlandse rechtspraak in Europese en internationale missies;
- Een inventarisatie maken van die zaken waarin de (bestuurs)rechter bij de toepassing van bestuurlijke sancties niet een slechts achteraf, maar voorafgaand, toetsende rol dient te hebben met het oog op de grondrechten die bij die sancties in het geding zijn. Vervolgens zal op wijziging van die situatie worden aangedrongen, waarbij ervoor wordt gezorgd dat de organisatie van de rechtspraak zodanig is dat geen afbreuk wordt gedaan aan de effectiviteit van het bestuurlijk optreden.

3 De Rechtspraak versterkt de kernwaarden

3.1 Inleiding

De samenleving is steeds kritischer en de aandacht van de media en politiek voor het functioneren van de rechter is vergroot. Dit is onderdeel van een algemene maatschappelijke tendens, maar wordt ook in de hand gewerkt door al dan niet vermeende rechterlijke dwalingen en andere incidenten, waarbij de onpartijdigheid van de rechter in twijfel wordt getrokken. Omdat burgers mogen verwachten dat de rechter werkelijk boven de partijen staat, vragen de kernwaarden onafhankelijkheid en onpartijdigheid meer aandacht. Omdat integriteit in de maatschappij geen vanzelfsprekendheid meer is, zal de Rechtspraak ook deze kernwaarde een meer expliciete borging geven. Aan professionaliteit worden steeds hogere eisen gesteld en de Rechtspraak zal hier op inzetten door de deskundigheid en communicatieve vaardigheden van de rechter te versterken.

In het licht van deze ontwikkelingen heeft de Rechtspraak zich tot doel gesteld om de kernwaarden, onafhankelijkheid, onpartijdigheid, integriteit en professionaliteit te versterken. Hiermee wordt aangesloten bij de kernwaarden van de appelrechtspraak, zoals deze in 2008 zijn ontwikkeld. De Rechtspraak is in 2010 mede-opdrachtgever geweest van de Nationale Denktank, waarvan het thema dit jaar vertrouwen in de overheid was. Bij de uitvoering van deze doelstelling worden de aanbevelingen van de Denktank betrokken.

3.2 Onafhankelijkheid, onpartijdigheid en integriteit

De gedragscode Rechtspraak, de Leidraad onpartijdigheid van de rechter en de Leidraad nevenfuncties worden, waar nodig, verduidelijkt, geactualiseerd en geüniformeerd. Daarnaast worden de bestaande internationale instrumenten op het gebied van onafhankelijkheid, onpartijdigheid en integriteit vertaald naar kernwaarden en gedragsregels voor Nederlandse rechters. Het hiertoe ingerichte project heeft een looptijd van twee jaar en resulteert in een handboek Integriteit Rechtspraak. Daarnaast wordt een landelijk beleidskader voor integriteit opgesteld. Aan de hand van het kader en het handboek zullen de gerechten een meer expliciet integriteitbeleid voeren, met systematische aandacht voor het analyseren van integriteitrisico's en naleving van de normen. Tevens wordt een Protocol opgesteld met rechtspositionele maatregelen jegens rechterlijke ambtenaren die belast zijn met rechtspraak.

Eveneens expliciete aandacht krijgt de doorontwikkeling van de feedbackcultuur. Hierin verschuift het accent van opleiding naar toepassing van feedbackbevorderende instrumenten in de dagelijkse werkprocessen en in de functioneringsgesprekken.

3.3 Professionaliteit / deskundigheid

De kwaliteitsnormen van de gerechten waarborgen een continue en gerichte aandacht voor essentiële kwaliteitseisen als deskundigheid, snelheid en begrijpelijkheid en zijn daarmee een belangrijk onderdeel van het kwaliteitsbeleid van de Rechtspraak. Het stelt de Rechtspraak tevens in staat op concrete en inzichtelijke wijze maatschappelijke verantwoording over haar kwaliteitsbeleid af te leggen. In 2011 zijn de vastgestelde kwaliteitsnormen onverkort van kracht.

Tabel 1: Kwaliteitsnormen rechtbanken 2011 (exclusief doorlooptijden)

	Norm 2011
1. Permanente educatie (geldt ook voor hoven): 30 uur educatie per persoon per jaar	
Permanente educatie rechters (percentage dat aan de norm van 30 uur voldoet)	100%
Permanente educatie juridisch medewerkers (percentage dat aan de norm van 30 uur voldoet)	100%
2. Percentage MK-zaken volgens Promis afgedaan (voor hoven geldt 15%)	50%
3. Meelezen EK (geldt niet voor hoven):	
Straf - % rechters dat de norm haalt	100%
Civiel-handel - % rechters dat de norm haalt	100%
Civiel-handel - % meegelezen vonnissen sectorstarters	100%
Civiel-familie - % rechters dat de norm haalt	100%
Civiel-familie - % meegelezen vonnissen sectorstarters	100%
Bestuur - % rechters dat de norm haalt	100%
Bestuur - % meegelezen vonnissen sectorstarters	100%
Kanton - % rechters dat de norm haalt	100%
Kanton - % meegelezen vonnissen sectorstarters	100%
4. Percentage aantal MK-zaken	
Straf - % MK zaken (voor hoven geldt 85%)	15%
Civiel-handel - % MK zaken	10%
Civiel-familie - % MK zaken	5%
Bestuur algemeen - % MK zaken	10%
Bestuur: VK - % MK zaken	10%
Bestuur: belasting Rijk - % MK zaken (voor hoven geldt 90%)	15%
5. Percentage instructie- en feitenonderzoek (geldt niet voor hoven)	
Civiel-handel	90%
Bestuur: Percentage inzet onderzoeksinstrumenten	10%
Kanton: Percentage enquête/descente/pleidooi in dagvaardingszaken	4%
Kanton: Percentage comparitie na antwoord in dagvaardingszaken	25%

Toelichting:

Onder permanente educatie wordt verstaan de minimale tijd die aan iedere rechter en juridische medewerker beschikbaar wordt gesteld voor het volgen van opleidingen met het doel kennis en vaardigheden in de huidige functie op peil te houden en te vergroten. Ook het geven van onderwijs op het eigen vakgebied en het schrijven van juridische artikelen vallen hieronder.

De norm voor Promis verwijst naar het streefpercentage van de MK-vonnissen binnen de strafsector dat volgens de Promis-methode is uitgewerkt, hetgeen betekent dat er sprake is van een bewijs- en strafmotivering conform binnen het project Promis gemaakte afspraken.

De norm voor meer MK betreft het streefpercentage van de ingestroomde zaken op tegenspraak dat meervoudig wordt afgedaan binnen een sector. Voor het bepalen of een zaak meervoudig wordt afgedaan zijn algemene en sectorspecifieke criteria ontwikkeld.

De norm voor meeleezen EK houdt in dat iedere rechter één uitspraak per maand laat meeleezen door een collega-rechter of een ervaren juridische medewerker die niet bij de zaak betrokken is.

De norm voor instructie- en feitenonderzoek duidt op het streefpercentage zaken waarin binnen een sector gebruik is gemaakt van een aantal nader gespecificeerde instrumenten. Door het stellen van het percentage wordt verzekerd dat de organisatie voldoende ruimte biedt aan de rechters voor nader onderzoek.

Het project Evaluatie kwaliteitsnormen zal in 2011, waar nodig, de kwaliteitsnormen aanscherpen en de sturing op kwaliteit herbezien. Wijzigingen zullen in 2012 ingevoerd worden. De versterking van de positie van de rechter-commissaris in strafzaken krijgt bijzondere aandacht. In 2011 zal de werkgroep Versterking positie Rechter-commissaris rapporteren. De aanbevelingen, die onder andere zullen zien op de normering van de inzet van de rechter- en de raadshoof-commissaris en het kabinet ondersteunend personeel en aanpassing van het opleidingsprofiel en -curriculum, zullen in dat jaar geïmplementeerd worden.

Ten behoeve van deskundigheidsbevordering richt de Rechtspraak zich voor 2011 op de volgende speerpunten:

1. Het structureel inbedden in de organisatie van bestaande instrumenten, zoals het jurisprudentieoverleg, het bespreken van vernietigingen in hoger beroep en cassatie, het meeleezen, opleidingsplannen en intervisie. De gerechten passen in het licht van de uitkomsten van de visitatie hun kwaliteitsbeleid op deze punten aan.
2. Het kwaliteitssysteem van hoger beroep en cassatie ten volle benutten. Daartoe wordt het instrumentarium in 2011 uitgebreid. Meer specifiek, het overleg over kwaliteit en rechtseenheid tussen gerechtshof en rechtbanken in hetzelfde ressort wordt op structurele wijze geïntensiveerd. Tussen beide instanties vinden met regelmaat reflectiebijeenkomsten plaats bij gebleken grote verschillen in uitspraken in dezelfde zaak. Rechtspraakbreed wordt geëxperimenteerd met kwaliteitstoetsing van vonnissen door middel van peer review en aan de hand van uitgewerkte beoordelingskaders. De *best practices* ten aanzien van deze nieuwe instrumenten worden verzameld en waar wenselijk gecodificeerd in protocollen, richtlijnen en opleidingen. Resultaten en gebleken leereffecten worden besproken in de bestuurlijke overleggen tussen de Raad en de gerechten.
3. Meer samenhang en structuur brengen in het kennismanagement van de Rechtspraak. Daartoe zullen in 2011 landelijke beleidskaders voor kennismanagement, opleidingen en strategische personeelsplanning worden ontwikkeld/herijkt. De bestaande onderdelen, zoals de kenniscentra, kenniskringen, de digitale infrastructuur (Porta Iuris, Wiki Juridica, Intro 2.0. en E-archief), (digitale) handboeken en deskundigenindices worden geoptimaliseerd. Daarbij ligt de nadruk op kennisontsluiting (vastgestelde kennis beschikbaar stellen), kennisvaststelling (impliciete kennis vastleggen), zichtbaarheid (meer bekendheid geven aan instrumentarium) en aansluiting op de vraag (gebruik van het aanbod). Bijzondere aandacht is er voor de

ontwikkeling van SSR, de ontwikkeling van opleidingscurricula voor de verschillende rechterlijke functies, de (specialistische) ontwikkeling van de juridische medewerkers en de herziening van de initiële opleidingen tot rechter. Speerpunten in de inhoudelijke ontwikkeling zijn kennis van het Europees Recht en methoden van empirische wetenschappen. Bij beide onderwerpen gaat het niet alleen om kennis, maar ook om attitude en de verandering daarvan.

Voor het doorlichten van werkprocessen en procedures om kwetsbaarheid voor fouten te verminderen, geldt dat in 2011 de discussie over de gewenste benadering wordt gevoerd. Rechtspraakbrede uitvoering zal in het jaar daarop aanvangen.

3.4 Communicatie en openbaarheid

De Rechtspraak vergroot de zichtbaarheid van de inspanningen op het gebied van kwaliteit, de openheid over zijn prestaties en de openheid over gevallen van (vermeende) inbreuken op de kernwaarden. Daarbij moet concreet gedacht worden aan televisieoptredens van rechters naar aanleiding van uitspraken en landelijke publieksvoorlichtingsactiviteiten (Meet the Judge). Indien zich incidenten voordoen, wordt daarover sneller en effectiever gecommuniceerd. Daartoe wordt in 2011 de vernieuwde communicatiestrategie in uitvoering gebracht waarin een actievere opstelling van de Rechtspraak aan de orde is. Aan de groeiende behoefte aan openbaarheid rond rechtszaken wordt tegemoetgekomen. Een aantal belangrijke rechtszaken wordt integraal uitgezonden.

4 De Rechtspraak sluit aan bij behoeften in de samenleving

4.1 Inleiding

De Rechtspraak wil nauw aansluiten bij behoeften en problemen in de samenleving. Om dit te realiseren dient een oplossing te worden geboden voor de lange duur van procedures en zal de voorspelbaarheid van rechterlijke beslissingen worden vergroot. Deze beslissingen zullen meer dan thans een bijdrage leveren aan de oplossing van de onderliggende conflicten van partijen. Daarnaast zal de Rechtspraak toezien op de goede werking van wet- en regelgeving waarbij zij waarnemingen op dit vlak deelt met wetgever en bestuur.

4.2 Tijdigheid

Voor het jaar 2011 gelden de normen die in tabellen 2 en 3 zijn weergegeven. De Raad maakt met elk gerecht zodanige afspraken over de te realiseren doorlooptijden, dat, naar verwachting, in 2011 aan de normen wordt voldaan. Voor procedures die relatief kort duren, zoals kantonprocedures, zijn de afspraken erop gericht de doorlooptijden te handhaven, maar de verschillen tussen gerechten te verkleinen. De duur van de volgende procedures met een relatief lange doorlooptijd zullen in 2011 substantieel worden bekort:

- de behandeling van zaken in hoger beroep, conform de kernwaarden van de appelrechtspraak,
- de behandeling van bodemzaken bij de bestuursrechter (vreemdelingenzaken, belastingzaken en reguliere bestuurszaken),
- de afhandeling van faillissementen.

De versnelling bij de reguliere bestuurszaken zal bereikt worden via de hierna te behandelen differentiatie van zaaksbehandeling in paragraaf 4.3.

Wat betreft de handelszaken van de civiele en kantonsectoren moet rekening worden gehouden met de verhoging van de competentiegrens van de kantonrechter, die in 2011 naar verwachting in zal gaan en die ertoe leidt dat het bestand van zaken gemiddeld complexer wordt, zowel voor de kantonrechter als de civiele rechter. Het streven is erop gericht minimaal de huidige doorlooptijden te handhaven. Drastische verkorting van de handelszaken van de civiele sectoren vereist herontwerp van de procedure (zie hierna).

Bij de behandeling van strafzaken in eerste aanleg zal de aandacht nog steeds gericht zijn op verbetering van de afstemming tussen OM en ZM en het meer dan tot nog toe voorkomen van 'onnodige' aanhoudingen. Nieuwe wetgeving op het gebied van deskundigen en slachtoffers, dreigt als bijwerking te hebben dat de doorlooptijd toeneemt. De strafsector zal onderzoeken of en in hoeverre dat 'bijeffect' te voorkomen valt. Bij de behandeling van strafzaken in hoger beroep zal bekorting van de doorlooptijden plaatsvinden door het beter benutten van de bestaande capaciteit (o.a. door samenwerking tussen hoven) en uitbreiding van de capaciteit. Tevens zal er tijdwinst geboekt worden door zaken vroeger te screenen op verzoeken en onderzoekswensen en een actieve regie te voeren. De Rechtspraak zal deelnemen aan ketenbrede inspanningen om doorlooptijden te verkorten.

Of de normen daadwerkelijk gehaald kunnen worden, is afhankelijk van de beschikbare capaciteit bij de gerechten in verhouding tot het aanbod van zaken. Bij een krappe financiering, waar in 2011 en

volgende jaren sprake van is, zal bij een groot aanbod van zaken een situatie van achterstanden en wachtrijen ontstaan en kunnen de normen niet gerealiseerd worden.

In 2011 zullen de normen voor doorlooptijden geactualiseerd en, waar nodig en mogelijk, aangescherpt worden.

Tabel 2: Kwaliteitsnormen gerechtshoven doorlooptijden 2011

	Norm 2011	
Civiel Handel		
Handelszaken dagvaarding	80%	≤ 2 jaar
Handelsrekest	90%	≤ 3 mnd.
Civiel Familie		
Familierekest	90%	≤ 1 jaar
Belasting		
Belastingzaken	85%	≤ 1 jaar
Straf		
Strafzaak MK (=meervoudig behandeld)	85%	≤ 9 mnd.
Strafzaak EK	90%	≤ 6 mnd.
EK Kantonzaak	90%	≤ 6 mnd.
Raadkamerzaken m.b.t. voorlopige hechtenis	95%	≤ 2 wkn.
Raadkamerzaken niet voorlopige hechtenis	85%	≤ 4 mnd.

De doelstelling van het College van Beroep voor het bedrijfsleven voor het jaar 2011 is om 80% van de beroepen binnen 1 jaar af te handelen en 80% van de hoger beroepen binnen 40 weken. De Centrale Raad van Beroep streeft naar een doorlooptijd in een bodemzaak van ten hoogste één jaar.

Tabel 3: Kwaliteitsnormen rechtbanken doorlooptijden 2011

	Norm 2011	
Civiel - handel		
Handelszaken verweer	70%	≤ 1 jaar
Handelszaken verweer	80%	≤ 2 jaar
Handelszaken verstek	90%	≤ 1 mnd.
Beëindiging faillissement	90%	≤ 3 jaar
Rekesten	90%	≤ 3 mnd.
Kort Geding/ Vovo	90%	≤ 3 mnd.
Civiel - Familie		
Scheidingszaken	50%	≤ 2 mnd.
Scheidingszaken	95%	≤ 1 jaar
Alimentatie, bijstandsverhaal	90%	≤ 1 jaar
Omgang en gezag	80%	≤ 1 jaar
Ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing	90%	≤ 3 mnd.
Bestuur		
Bodem bestuur regulier	70%	≤ 9 mnd.
Bodem bestuur regulier	90%	≤ 1 jaar
Vovo bestuur algemeen	90%	≤ 3 mnd.
Bodem VK	90%	≤ 9 mnd.
Bodem belasting lokaal	90%	≤ 9 mnd.
Bodem belasting Rijk	90%	≤ 1 jaar
Kanton		
Handelszaken verweer	75%	≤ 6 mnd.
Handelszaken verweer	90%	≤ 1 jaar
Handelszaken verstek	90%	≤ 15 dgn.
Geregelde arbeidsontbinding	90%	≤ 15 dgn.
Arbeidsontbinding tegenspraak	90%	≤ 3 mnd.
Kort Geding	90%	≤ 3 mnd.
Overtreding	80%	≤ 1 mnd.
Mulderzaak	80%	≤ 3 mnd.
Straf		
MK strafzaak	90%	≤ 6 mnd.
Politierechter	90%	≤ 5 weken
Kinderrechter	85%	≤ 5 weken
Raadkamer m.b.t. voorlopige hechtenis	95%	≤ 2 weken
Raadkamer niet m.b.t. voorlopige hechtenis	85%	≤ 4 mnd.

4.3 Differentiatie en maatwerk

Wat betreft de verhoging van de competentiegrens van de kantonrechter wordt er thans van uitgegaan dat de wet op 1 juli 2011 van kracht wordt. De gerechten zijn hierop voorbereid. De inrichting verschilt tussen gerechten. Sommige gerechten kiezen voor de integratie van de sectoren civiel en kanton en andere voor het samenvoegen van de administratie en clustering van werkprocessen. In enkele, grote gerechten wordt gekozen voor handhaving van twee aparte sectoren civiel en kanton.

De Rechtspraak zal in 2011 in nauw overleg met de wetgever een snelle, eenvoudige standaard (bodem)procedure ontwikkelen voor civiele zaken in eerste aanleg. Daartoe zal worden onderzocht welke wetswijzigingen nodig zijn om dit te bewerkstelligen. Dit is des te meer noodzakelijk, nu het kabinet voornemens is te komen tot kostendekkende griffierechten.

De in de bestuursrechtspraak in eerste aanleg en in hoger beroep gehouden – succesvolle – pilots gericht op zaaksdifferentiatie en maatwerk, zullen landelijke navolging krijgen in het kader van het project implementatie regiezittingen. Dit project is erop gericht om eind 2011 in alle bestuurszaken in eerste aanleg een vroeg contactmoment (binnen drie maanden) te realiseren. Dit zal resulteren in een aanzienlijke verkorting van de doorlooptijden. Ook wordt hiermee een belangrijke stap gezet naar finale beslechting van geschillen.

Op basis van de mogelijkheden die artikel 96 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering biedt, zal in 2011 in rechtbank Rotterdam een pilot voor een snelle en informele bodemprocedure in civiele zaken op gezamenlijk verzoek van start gaan.

De ingezette differentiatie van afdoeningswijze (schikken, beslissen, doorverwijzen naar mediation) wordt voortgezet met het oog op het snel en definitief afdoen van geschillen en het oplossen van daaronder liggende problemen. Naast de initiatieven van de gerechten zelf zal de expertgroep maatwerk conflictoplossing opleidingen op het gebied van persoonlijkheidsontwikkeling en zittingsvaardigheden van de rechter met het oog op maatwerk in conflictoplossing en de toepassing van conflictdiagnose binnen de gerechten stimuleren. Ook zal de groep de eenheid in de uitvoering van de verwijzingsvoorziening bevorderen.

4.4 Effectiviteit van het recht

De Rechtspraak zal een integrale behandeling (thematische benadering) van zaken zoveel mogelijk bevorderen. Daarbij richten de gerechten zich in 2011 vooral op jeugdzaken. Waar mogelijk, zorgen de gerechten ervoor dat informatie over procedures rond eenzelfde persoon bij de rechter die een zaak behandelt bekend is. Hiertoe worden de pilots met, respectievelijk, een systeem waarmee inzichtelijk wordt in welke procedures een minderjarige betrokken is en een alarmeringssysteem, in alle gerechten ingevoerd. Daarnaast zal het programma jeugdrechtspraak zich in 2011 vooral richten op het ontwikkelen van een effectieve en efficiënte behandelwijze van jeugdzaken waarbij de belangen van het kind centraal staan. De hierboven genoemde finale geschillenbeslechting in het bestuursrecht zal eveneens bijdragen aan de effectiviteit van de rechtspraak.

De Raad zal voorts – op experimentele basis – in 2011 een thematisch rapport uitbrengen waarin de ervaringen van de Rechtspraak met de effectiviteit van een maatschappelijk actueel deelgebied van het recht geobjectiveerd worden beschreven.

Ten behoeve van de strafrechtpleging wordt het initiatief om algemeen aanvaarde inzichten in de effecten van sancties en behandelmethoden te ontsluiten voor rechters en anderen in de strafrechtketen tot afronding gebracht. Uitvoering ligt bij het WODC, dat hierbij nauw samenwerkt met de strafrechters.

Mede in verband met het belang dat het nieuwe Regeerakkoord hecht aan de versterking van de positie van het slachtoffer, zal met voorrang vervolg worden gegeven aan de uitkomsten van het project Versterking positie slachtoffers. Dit project richt zich op de bejegening van slachtoffers ter zitting. In de begroting 2012 zullen verdergaande maatregelen worden voorgesteld.

4.5 Digitale toegang

Digitale toegankelijkheid is de aanduiding voor een divers aantal projecten op het terrein van de sectoren civiel, bestuur, straf en jeugd die het mogelijk maken dat procespartijen, rechtshulpverleners en ketenpartijen formeel langs elektronische weg kunnen communiceren met de Rechtspraak.

De Rechtspraak heeft daarbij de ambitie dat in 2014 in het straf-, civiel- en bestuursrecht, waar dit van belang is, zaken digitaal kunnen worden aangebracht door procesvertegenwoordigers en door rechtzoekenden. De voortgang van deze zaken kan via internet gevolgd worden. Daarnaast kan in bepaalde zaken - met behoud van de mondelinge behandeling in persoon - digitaal worden geprocedeerd. Er is een uitsprakenregister, waarin uitspraken in digitaal authentieke vorm toegankelijk zijn voor belanghebbenden. Om deze ambitieuze doelen te realiseren start begin 2011 het Programma Digitale Toegankelijkheid.

De volgende lopende projecten worden in 2011 afgerond:

- uitbreiding familiejournaal
- uitbreiding kantonroljournaal naar meerdere partijen
- samenvoeging en ontsluiting landelijk curatele- en bewindregister
- ontsluiting gezagsregister
- digitaal insolventiedossier faillissementen
- digitale rekening en verantwoording van bewindvoerders
- e-filing bestuursrecht naar meerdere partijen

De volgende projecten starten in 2011:

- hofjournaal rekestes handel en familie
- declaratieformulier deskundigen
- digitaal aanleveren geldvorderingen

Nog verkend wordt of digitalisering van het huwelijksgoederenregister al in 2011 kan plaatsvinden. Naast de uitvoering van deze projecten wordt ook geparticipeerd in diverse wetgevingstrajecten die nodig zijn om de digitale toegankelijkheid te realiseren.

Naar verwachting is de nieuwe, publieksvriendelijkere versie van de website rechtspraak.nl in de eerste helft van 2011 beschikbaar. Door de publieksdelen van deze website per rechtsgebied verder te

verrijken zal de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van de Rechtspraak op internet voor de burger verder verbeteren. Webstatistieken en gebruikersreacties krijgen daarbij een zware rol. De producten van het Programma Digitale Toegankelijkheid zullen (voor zover deze voor burgers bestemd zijn) worden ontsloten voor het publiek via de website rechtspraak.nl door deze te integreren in deze vorm van publieksvoorlichting, opdat ze niet alleen kunnen, maar ook zullen worden gebruikt. Daarmee worden de mogelijkheden van de website loket.rechtspraak.nl uitgebreid.

4.6 Motivering van uitspraken

In alle uitspraken wordt begrijpelijke taal gebruikt. In strafzaken worden uitspraken deugdelijk gemotiveerd op een wijze die passend is bij de zaak en waarbij de Promis-methode leidend is. Om dit te bevorderen wordt in 2011 verder gewerkt aan de implementatie van Promis. Zoals blijkt uit tabel 1 op pagina 11, is de norm voor het percentage vonnissen van de rechtbanken dat volgens de Promis-methode wordt gemotiveerd 50% in verband met de beperkte financiële middelen. Uiteraard mag men meer doen, als dat binnen de financiële middelen mogelijk is.

4.7 Vergroten materiële rechtseenheid

De gerechtshoven nemen de leiding bij de vergroting van de materiële rechtseenheid door intercollegiaal overleg te voeren, samenwerking tussen appelcolleges (in specialistische rechtsgebieden) tot stand te brengen, intensivering van overleg tussen eerste aanleg en appelinstantie o.a. door het organiseren van themabijeenkomsten.

4.8 Dienstverlening

De elementaire dienstverlening wordt verbeterd door betere voorlichting aan bezoekers, het verbeteren van de planning van zittingen en het verbeteren van de begrijpelijkheid van de correspondentie. De Rechtspraak zal de elementaire dienstverlening ook verbeteren door het fundament te realiseren voor een landelijke infrastructuur voor telefonie. Hierdoor zal een goede bereikbaarheid via een telefonisch loket van de Rechtspraak worden gerealiseerd. De kindvriendelijkheid van wachtruimtes in gerechten en vervoer naar gerechten worden verbeterd. In enkele gerechten wordt in 2011 geëxperimenteerd met uitbreiding van de openingstijden. Afhankelijk van de maatschappelijke behoefte wordt bezien of landelijke invoering wenselijk is en wat de impact daarvan is.

Om de dienstverlening te verbeteren wordt externe feedback gevraagd aan belanghebbenden en deze wordt verspreid en besproken binnen de organisatie. Binnen de gerechten vinden op diverse manieren gesprekken plaats met degenen voor wie en met wie de Rechtspraak het werk doet. Aanvullend wordt in 2011 een landelijk klantwaarderingsonderzoek uitgevoerd. Tevens wordt uitvoering gegeven aan het project Kwaliteit en eenheid in klachtenbehandeling.

5 De Rechtspraak implementeert de gerechtelijke kaart

5.1 Inleiding

Diverse ontwikkelingen maken het noodzakelijk om de gerechtelijke kaart te herzien. Door de toenemende complexiteit in de samenleving is er sprake van een sterke differentiatie in het zaaksaanbod. Daarnaast worden de eisen die aan de professionaliteit van de rechter worden gesteld steeds hoger. Tegelijk dreigt op sommige rechtsgebieden een te gering zaaksvolume om de kwaliteit op niveau te houden. Voor het behoud van deskundigheid is het noodzakelijk dat rechters een minimaal aantal zaken op hun terrein per jaar afdoen. Ten slotte worden ook aan de bedrijfsvoering steeds hogere eisen gesteld.

Om ook in de toekomst hoge kwaliteit van rechtspraak te kunnen garanderen is herziening van de gerechtelijke kaart nodig. De Rechtspraak wordt ingedeeld in tien arrondissementen en de gerechtshoven in vier ressorten. Binnen elk arrondissement en ressort is er één gerechtsbestuur dat één of meer rechtspraaklocaties aanstuurt. Alle gerechtsbesturen beschikken na de herziening over voldoende mensen, zaken en middelen om de kwaliteit van rechtspraak te waarborgen en de organisatie optimaal in te richten.

5.2 Activiteiten

De komende twee jaar zal de Rechtspraak zich voorbereiden op de herziening van de gerechtelijke kaart. Het gaat om een voor de Rechtspraak buitengewoon ingrijpende operatie, waarbij het niet alleen gaat om bestuurlijke schaalvergroting, maar juist om herverdeling van zaaksbehandeling en het inrichten van de organisatie zodat kwaliteit en continuïteit overal in het land gewaarborgd zijn. Een groot deel van de voorbereidingen wordt opgepakt in het Programma Herziening gerechtelijke kaart. Doel van dit programma is de herziening zodanig voor te bereiden dat de voordelen die de Rechtspraak met de herziening beoogt ook daadwerkelijk worden gerealiseerd.

De gerechten hebben in 2010 een lokale visie op het nieuwe gerecht gedefinieerd. Deze visie is gebaseerd op de onlangs vastgestelde visie op de rechtspraak waarbij twee pijlers (zie paragraaf 1.2) centraal staan.

Op basis van de goedgekeurde visie stellen de gerechtsbesturen begin 2011 een lokaal programmaplan op. Bij het uitwerken van het lokale programma staat steeds de vraag centraal wat er vanuit het arrondissement/ressort op het gerecht afkomt en op welke manier het gerecht op de vragen en behoeften kan inspelen.

Een belangrijk onderwerp daarbij is de wijze waarop de zaken over de rechtspraaklocaties worden verdeeld. Binnen de nieuwe arrondissementen bestaan in een aantal gevallen meerdere rechtspraaklocaties. De verdeling van zaken over de locaties is afhankelijk van de lokale situatie. Bij het bepalen welke zaken waar worden afgedaan zijn toegankelijkheid, kwaliteit en doelmatigheid de belangrijkste overwegingen. Het uitgangspunt is dat op alle huidige hoofdlocaties de rechtzoekende voor een breed pakket van zaken terecht kan. De gerechtsbesturen zullen in 2011 over de verdeling overleg voeren met de ketenpartijen (in het bijzonder het openbaar ministerie en de advocatuur). Hiertoe zal de Raad praktische handreikingen geven met het oog op voldoende landelijke uniformiteit in de ketenafstemming.

Binnen de lokale programma's wordt in 2011 verder aandacht besteed aan het bestuursmodel van het gerecht, een organisatie- en formatieplan en het samenvoegen van de bedrijfsvoeringstaken. De activiteiten richten zich ook op de 'zachte' kant van de herziening. Het creëren van draagvlak bij de medewerkers, het overleg met de ondernemingsraad en het intensiveren van de samenwerking tussen de fusiegerechten.

Hoewel de herziening van de gerechtelijke kaart het de gerechtsbesturen mogelijk maakt om lokaal maatwerk te leveren, is een zekere mate van uniformiteit tussen de gerechten ook gewenst. Eind 2011 zullen de gerechtsbesturen daarom hun uitgewerkte plannen voor het nieuwe gerecht aan de Raad ter goedkeuring voorleggen. De Raad toets de plannen op uniformiteit, kwaliteit, toegankelijkheid en doelmatigheid.

In 2011 zal naar verwachting de Evaluatiewet modernisering rechterlijke organisatie in werking treden. Een belangrijk element van deze wet is de competentiegrensverhoging in kantonzaken naar 25.000 euro. Daarnaast maakt het wetsvoorstel het mogelijk om vooruitlopend op de herziening van de gerechtelijke kaart de samenwerking tussen gerechten te intensiveren. Met de uitvoering van de lokale plannen kan op die manier binnen de kaders van de Evaluatie een start worden gemaakt. Zo kan van de mogelijkheid gebruik worden gemaakt om gerechtsbestuurders te 'delen'.

Wanneer de wet Herziening gerechtelijke kaart in werking treedt mogen er geen obstakels zijn om de herziening door te voeren. In 2011 en 2012 zullen daartoe onder andere de IT-systemen moeten worden aangepast om flexibilisering van de organisatie mogelijk te maken. De Raad zal in het kader van de gerechtelijke kaart het MD-beleid actualiseren aan de nieuwe doelgroepen, een nieuw profiel voor bestuurders opstellen en een MD-programma ontwerpen, toegesneden op de eisen die gesteld worden aan de bestuurder van de toekomst.

6 De Rechtspraak professionaliseert organisatie en bedrijfsvoering

6.1 Inleiding

Een goede bedrijfsvoering van de Rechtspraak draagt bij aan een hoogwaardige rechtspraak. Het is daarom belangrijk eigentijdse en flexibele procedures, processen en systemen te gebruiken voor de ondersteuning van het primaire proces. Daarnaast is rechtspreken natuurlijk mensenwerk. Het is dus ook belangrijk de leeftijdsopbouw en samenstelling van de Rechtspraakmedewerkers (aan te laten sluiten op en) mee te laten bewegen met ontwikkelingen in de maatschappij.

De actualiteit van de komende periode, zoals de herziening van de gerechtelijke kaart en de rijksbrede trend de bedrijfsvoering op te schalen, eisen van de Rechtspraak zijn organisatie en bedrijfsvoering te professionaliseren. Dit wordt gerealiseerd door een focus te leggen op de onderstaande resultaatgebieden. In 2011 is het belangrijk, met name voor de groeithema's het Nieuwe Werken en Duurzaamheid, dat de Rechtspraak zorgt voor de ontwikkeling van een duidelijke visie en beleid. Dit wordt mede mogelijk gemaakt door het organiseren van verschillende pilots.

6.2 Gemeenschappelijke bedrijfsvoering

De Rechtspraak gaat concentreren en centraliseren op het terrein van de bedrijfsvoering. De oprichting van een landelijk dienstencentrum wordt voorbereid. Voor vijf processen is vastgesteld dat deze landelijk georganiseerd moeten worden, te weten financiële administratie, inning griffierechten, inkoop, helpdesk A&R (arbeidsvoorwaarden en rechtspositie) en begeleiding huisvestingprojecten. De implementatie van Leonardo (het nieuwe financiële- en inkoopstelsel) zal de centralisatie van deze processen ondersteunen. Een aantal andere processen is in onderzoek genomen waartoe in 2011 ingezet wordt op het meer standaardiseren, uniformeren en centraliseren van de processen. In 2011 worden de voorbereidingen getroffen om de implementatie van Leonardo (inclusief inkoopmodule) per 1 januari 2012 mogelijk te maken.

6.3 Strategische personeelsplanning

Wat betreft de strategische personeelsplanning doet zich een dilemma voor. In het Regeerakkoord is het voornemen opgenomen om te komen tot kostendekkende griffierechten. De gevolgen hiervan voor de instroom van zaken en daarmee voor de strategische personeelsplanning zijn (nog) niet goed in te schatten. Dat het gevolgen heeft, is evident. Ook duidelijk is dat de Rechtspraak de komende jaren met vergrijzing en daardoor een afname van het aantal rechters te maken krijgt. Ter vervanging moeten de komende vier jaar maar liefst 500 rechters geworven en opgeleid worden. In hoeverre deze bewegingen elkaar in balans houden is nog niet duidelijk.

Verder wil de Rechtspraak een snelle doorlooptijd van dossiers blijven garanderen. Het is daarom belangrijk een beeld te hebben van de verwachte zaaksinstroom (inclusief de gevolgen van de kostendekkende griffierechten), maar zeker ook van de beschikbare capaciteit (inclusief de vergrijzing) en kwaliteit (inclusief snelle doorlooptijden).

Hiertoe zal in 2011 een lange termijn personeelsplanning, -werving en -selectie ontwikkeld worden evenals een lange termijn visie op opleiden en personeelsontwikkeling. Ook zal een visie en beleid op strategisch *human resource* management ontwikkeld en geïmplementeerd worden. Parallel hieraan verloopt de vaststelling en uitvoering van een nieuwe arbeidsmarktcommunicatiestrategie.

6.4 Het bekostigingssysteem

De gerechten worden gefinancierd op basis van het aantal zaken dat zij jaarlijks behandelen. Hierbij wordt rekening gehouden met het soort en de werklast van de zaken. Er ontstonden echter teveel factoren die van invloed waren op het vaststellen van vergoeding voor zaken. Op verzoek van de Raad is in 2010 voor alle zaaksoorten onderzocht in hoeverre zij in een alternatieve, op het werkproces gebaseerde indeling kunnen worden ondergebracht waarin geen onderscheid wordt gemaakt naar sectoren. De uitkomst is positief. Met de minister van Veiligheid en Justitie is afgesproken om gedurende één jaar in enkele gerechten proef te draaien met de nieuwe bekostigingssystematiek. Gedacht wordt voornamelijk aan 2012. Het jaar 2011 zal in het teken staan van de voorbereiding van deze pilot.

6.5 Het Nieuwe Werken

Het Nieuwe Werken begint met het maken van een omslag in denken over werk en is een verzamelnaam voor alles wat met productieve en efficiëntieverbetering en vernieuwing te maken heeft. Tijd- en plaatsafhankelijk werken is een belangrijk kenmerk van het Nieuwe Werken en door het project Toekomstige Gerechtelijke Voorzieningen (TGV) wordt dit in beginsel voor alle medewerkers mogelijk gemaakt. De implementatie vindt plaats op verschillende niveaus in de periode 2011-2014. Verder zal een begin worden gemaakt met het ontwikkelen van een visie en een ambitie met betrekking tot het Nieuwe Werken. Hierbij komt beleid ten aanzien van Personeel & Organisatie, ICT en huisvesting samen.

6.6 Duurzaamheid

Binnen de rijksoverheid is het gebruikelijk de duurzaamheid van investeringen en van de bedrijfsvoering te beoordelen. Ook de Rechtspraak streeft naar een doelmatiger, doeltreffender en duurzamer gebruik van de aan hem ter beschikking gestelde publieke middelen. Efficiënte bedrijfsvoering creëert ruimte voor een goede balans tussen kwaliteit en kwantiteit in het primaire proces. In 2011 ontwikkelt de Rechtspraak een visie en beleid voor duurzaam inkopen. Duurzaamheid speelt ook een rol bij de beoordeling van de lokale huisvestingsplannen; bestendig locatiebeleid, intensief gebruik en hergebruik zijn daarbij aandachtspunten.

6.7 Digitalisering

De digitalisering is een onontkoombaar en voortdurend proces in de samenleving en daarmee ook voor de Rechtspraak. Het komende jaar zal de pilot in Almelo rond huisvestingsgevolgen en personele effecten van digitale zittingen voortgezet worden. Voor Rechtspraakbrede toepassing moet niet alleen de technische infrastructuur aangepast worden, maar ook de wetgeving en zelfs het processysteem; het raakt nagenoeg alle bedrijfsvoeringsprocessen. Het wordt hierin een vereiste de continuïteit van de ICT systemen te garanderen. Een ander gevolg is dat niet langer het fysieke dossier het punt is van waaruit gewerkt wordt, maar het processysteem. Dit betekent dat andere competenties van medewerkers gevraagd zullen worden en er nieuwe functies ontstaan. Ook zal in 2011 de IT-governancestructuur geïmplementeerd worden. Dit model moet zorgen voor een goed en duidelijk onderscheid en explicitering van de vraag-, regie- en IT-uitvoeringsverantwoordelijkheden betreffende IT-onderwerpen.

6.8 Kwaliteitssysteem

De bundeling van activiteiten op het gebied van kwaliteit heeft geleid tot het systeem RechtspraakQ. Dit systeem bewaakt de kwaliteit centraal en bevordert de samenhang van de activiteiten. In 2011 zal gewerkt worden aan een verdere integratie van de kwaliteitsbevorderende activiteiten in de reguliere werkprocessen. Daarnaast zal een aantal gerechten een portefeuillehouder kwaliteit binnen het bestuur benoemen. Op deze wijze vindt een verdere bestuurlijke verankering van het onderwerp binnen de rechtspraak plaats. In 2011 zal een landelijke bijeenkomst over het onderwerp gehouden worden en zal RechtspraakQ worden geactualiseerd door reflectie, leren van uitspraken, intervisie en feedbackinstrumentarium.

7. Instroom, doorlooptijden en financiën

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de instroomprognoses en de financiering daarvan toegelicht. De prognose van de instroom aan zaken bij de Rechtspraak is allereerst gebaseerd op beleidsneutrale prognoses (dat willen zeggen prognoses bij onveranderd beleid) met behulp van prognosemodellen. Deze worden vervolgens aangevuld met te verwachten beleidseffecten; (voorgenomen) wijzigingen in beleid, wet- en regelgeving die een substantieel effect hebben op de instroom.

De prognosemodellen zijn door het WODC en de Raad opgesteld. De prognosemodellen zijn verklaringsmodellen en houden rekening met de invloed van (regionale) maatschappelijke (economische, demografische) ontwikkelingen op de instroom van zaken bij de rechter en prognoses van economische en demografische ontwikkelingen van instanties als het Centraal Planbureau en het Centraal Bureau voor de Statistiek.

7.2 Instroomprognoses, werkvoorraden en doorlooptijden

De productieafspraken voor 2011 tussen de Minister van Veiligheid en Justitie en de Raad zijn gebaseerd op de capaciteitsbehoefte zoals in januari 2010 door de Raad in overleg met het ministerie van Justitie opgesteld. In tabel 4 staan deze afspraken in de laatste kolom weergegeven. Ze zijn afgezet tegen de instroomprognoses voor 2011 die in december 2010 zijn geactualiseerd. In de eerste drie kolommen van tabel 4 zijn instroom-, productieverwachting en productieafspraken voor het jaar 2010 weergegeven. Voor 2011 is de verwachte instroom naar huidige inzichten circa 1,9 miljoen zaken. Dit aantal ligt 1% onder de instroom in 2010. De geprognosticeerde instroom voor 2010 ligt ruim 1% boven de productieafspraken tussen Minister en Raad voor 2010.

Tabel 4 Instroomprognose en productieafspraken met de minister 2010 en 2011

	2010		2011		
	instroom	productie	Afspraak productie	Prognose instroom	Afspraak productie
Totaal	1.957.222	1.959.552	1.927.198	1.933.225	1.880.382
<i>Gerechtshoven</i>					
Civiel	15.578	16.661	15.448	16.877	16.107
Straf	38.499	37.815	38.944	37.847	39.773
Belasting	3.566	3.657	3.327	3.435	2.760
<i>Rechtbanken</i>					
Civiel	287.618	289.560	285.395	339.427	283.581
Straf	200.920	195.911	197.917	196.080	194.785
Bestuur (excl. Vreemdelingenkamers)	44.834	46.963	48.664	52.389	47.432
Bestuur (Vreemdelingenkamers)	45.685	50.739	56.170	53.336	53.336
Kanton	1.290.614	1.287.474	1.251.356	1.206.015	1.214.326
Belasting	22.702	23.221	22.233	19.940	20.402
<i>Bijzondere colleges</i>					
Centrale Raad van Beroep	7.206	7.551	7.745	7.879	7.881

De financiering blijft de komende jaren achter bij de instroomverwachtingen van de rechtspraak. Hiermee ontstaat het risico dat de voorraden en daarmee de doorlooptijden de komende jaren zullen gaan oplopen. De Rechtspraak zet in 2011 evenals 2010 eigen vermogen en de egalisatierekening in om de niet door de Minister van Veiligheid en Justitie gefinancierde productie te financieren. Naar de huidige inzichten zal het eigen vermogen vanaf 2012 geen ruimte meer kunnen bieden om de hogere kosten te dekken en zal het personeelsbestand moeten worden afgebouwd. Een toename van doorlooptijden lijkt dan onvermijdelijk.

Vreemdelingenkamers

De meerjarenproductieprognose van de vreemdelingenketen ('MPP') van november 2010 gaat uit van een productieraming van 53.336 zaken voor 2011. In deze raming is nu rekening gehouden met de per 1 juli in werking getreden gewijzigde asielwet en het wetsvoorstel Modern migratiebeleid dat in 2011 in werking zal treden. Deze productieprognose zal de basis vormen voor het maken van gewijzigde productieafspraken bij de Voorjaarsnota 2011. De Rechtspraak zal in 2011 bij een aantal rechtbanken buffercapaciteit voor de vreemdelingenkamers aanhouden. Met deze buffercapaciteit wordt voorkomen dat op korte termijn de productiecapaciteit te ver wordt afgebouwd waardoor bij een eventuele latere substantiële stijging van de instroom de werkvoorraden en de doorlooptijden te hoog gaan oplopen en er met name bij de ketenpartners in de vreemdelingenketen forse extra kosten gaan ontstaan. In 2011 zal op basis van hetgeen hierover in het Regeerakkoord is opgenomen, in ketenverband onderzocht worden in hoeverre het mogelijk is om de doorlooptijden in Asiel van de Vreemdelingenkamers terug te brengen. Daarnaast zijn in het Regeerakkoord veel maatregelen aangekondigd die nog nader uitgewerkt moeten worden in de vreemdelingenketen. De gevolgen hiervan voor de Rechtspraak zijn waarschijnlijk aanzienlijk.

7.3 Financiën Rechtspraak

De professionele ontwikkeling van het personeel en de inzet op het realiseren van de kwaliteitsdoelstellingen hebben tot gevolg dat de kosten per zaak stijgen.

Naast de bijdrage van het ministerie van Veiligheid en Justitie ontvangt de Rechtspraak middelen van derden. In tabel 5 zijn genoemde bijdragen en de inzet van het eigen vermogen voor 2011 nader gespecificeerd.

Tabel 5 Middelen rechtspraak 2011 (x €1.000)

Bijdrage Justitie	922.611
Bijdrage derden	19.500
Rentebaten	300
Inzet eigen vermogen	10.000
Totale middelen rechtspraak	952.411

* Op de €952,4 miljoen komt nog eens de financiering uit de egalisatierekening. In bijlage I wordt een nadere onderbouwing gegeven van de verwachte kosten in 2011.

8. Risico's

De Rechtspraak wordt geconfronteerd met risico's die in 2011 bijzondere aandacht vragen.

1. Voornemen van het Kabinet om per 2013 kostendekkende griffierechten in te voeren voor de civiele en bestuursrechtspraak: onverkorte uitvoering van dit voornemen zou de toegang tot de rechter onaanvaardbaar beperken. Daarnaast kan uitvoering de stabiliteit van de financiering van de Rechtspraak ernstig aantasten. Ten slotte is invoering per 1-1-2013 uitvoeringstechnisch een zeer groot risico. De Raad zal in discussie treden met Kabinet en Parlement over de uitvoering van het voornemen.
2. Kwaliteit van rechtspraak: bij het grote aantal zaken dat voor de rechter komt is het onvermijdelijk dat soms fouten gemaakt worden. Fouten brengen het risico van dalend vertrouwen van de samenleving in de rechtspraak met zich mee. Daarom moet het aantal fouten zo klein mogelijk zijn. Het snel en breed invoeren van kwaliteitbevorderende instrumenten en in het bijzonder van reflectie op en toetsing van vonnissen is hiervoor noodzakelijk.
3. Implementatie herziening gerechtelijke kaart: gehoopt wordt dat het wetgevingstraject voortvarend wordt doorlopen. Gebeurt dit niet, dan gaat zeer veel energie van de Rechtspraak verloren en wordt de hiermee beoogde kwaliteitsverbetering later bereikt. De Raad zal voortvarendheid bepleiten bij Kabinet en Parlement en, waar het in de eigen macht ligt, snelheid betrachten.
4. Omgang met media-aandacht: de Rechtspraak slaagt er nog lang niet altijd in effectief om te gaan met de sterk toegenomen aandacht van de media. Het risico is onnodige schade aan het vertrouwen in de rechtspraak en incidentenbeleid. Raad en presidenten zullen een programma starten gericht op de communicatie en dialoog met de samenleving.
5. Aantasting onafhankelijkheid van de rechtspraak: groeiende politieke bemoeienis, maar ook het bewust of onbewust zwichten voor kritiek zijn risico's. De Raad zal de versterking van de positie van de rechtspraak in het staatsbestel bevorderen. Op het individuele niveau is versterking van de stevigheid van de rechter wenselijk met het oog op de toenemende aandacht van politiek, media en samenleving in het algemeen voor de rechtspraak.

Bijlage I Verwachte kosten 2011³

In deze bijlage worden de verwachte kosten (€ 952 mln.) van de Rechtspraak toegelicht. Deze kosten kunnen worden onderscheiden in:

- productiegerelateerde kosten Rechtspraak;
- gerechtskosten;
- overige kosten;
- kosten van taken die niet in het Besluit Financiering Rechtspraak 2005 ("BFR 2005") geregeld zijn.

De Raad verwacht dat ten gevolge van kwaliteitsversterking in 2011 de kosten van de Rechtspraak groter zullen zijn dan de opbrengsten (bijdrage(n) van het ministerie van Veiligheid en Justitie en van anderen). Daardoor moet de rechtspraak in 2011 eigen vermogen en middelen uit de egalisatierekening inzetten. De kostenraming sluit aan bij de in de Justitiebegroting opgenomen bijdrage van de Minister van Veiligheid en Justitie.

A. Productiegerelateerde kosten

De productiegerelateerde kosten van de rechtspraak kunnen krachtens het BFR 2005 worden onderscheiden in de productiegerelateerde kosten bij de gerechten, specifieke kosten bij de gerechten, huisvestingskosten bij de gerechten en de kosten die de Raad op centraal niveau maakt ten behoeve van de gerechten (met name ICT en opleidingen).

Tabel 6 Specificatie productiegerelateerde kosten Rechtspraak 2011		(x €1.000)
		Kosten
P*Q gerechten *		653.838
Huisvestingskosten		108.827
Kosten centraal in beheer		143.555
- Ict	72.820	
- Opleidingen	30.528	
- Bureau Raad	23.249	
- Overige uitgaven	16.958	
Totaal Productiegerelateerde kosten		906.220

* incl. kosten kenniscentra

³ De in deze bijlage opgenomen gegevens sluiten aan bij de in de Justitiebegroting opgenomen bijdrage van de Minister van Veiligheid en Justitie. De productieaantallen zijn gelijk aan de met het ministerie van Veiligheid en Justitie, bij Justitiebegroting 2011, overeengekomen productieafspraken voor 2011. De kosten zijn gebaseerd op het prijspeil van 2010.

De *productiegerelateerde kosten bij de gerechten* hebben betrekking op de personele, materiele, afschrijvings- en rentekosten van de gerechten. Naar productgroep kunnen deze kosten als volgt worden gespecificeerd:

Tabel 7 Verwachte productiegerelateerde kosten gerechten 2011

	Aantallen producten	Verwachte landelijke productgroepprijs (euro's)	Verwachte kosten (euro's)
<i>Gerechtshoven</i>			
Civiel	16.107	2.618,84	42.181.713
Straf	39.773	953,49	37.922.989
Belasting	2.760	2.214,94	6.113.232
<i>Rechtbanken</i>			
Civiel	283.581	647,88	183.727.106
Straf	194.785	633,41	123.379.290
Bestuur	47.432	1.459,81	69.241.798
Vreemdelingenkamers	53.336	619,46	33.039.274
Kanton	1.214.326	101,23	122.924.561
Belasting	20.402	801,21	16.346.232
<i>Bijzondere colleges</i>			
Centrale Raad van Beroep	7.881	2.406,02	18.961.806
Totaal	1.880.383		653.838.000

Om de verwachte instroom toch zo goed mogelijk te kunnen verwerken is de Rechtspraak voornemens om in 2011 de capaciteit uit te breiden. De Rechtspraak houdt er rekening mee dat zodoende in 2011 een hogere productie zal worden geleverd dan nu vooraf is gefinancierd. De hogere kosten zullen worden gedekt door het eigen vermogen en de afrekening uit de egalisatierekening.

De *specifieke kosten* van de gerechten hebben betrekking op activiteiten die gericht zijn op verbetering van de organisatie of de werkwijze van het gerecht (innovatieve projecten).

De *huisvestingskosten* hebben grotendeels betrekking op de gebruikersvergoeding (huur) die gerechten aan de Rijksgebouwendienst moeten betalen.

Ongeveer €144 miljoen van de kosten van het Rechtspraakbudget worden *centraal* gemaakt. Een belangrijk deel van deze kosten wordt gemaakt voor de gerechten, zoals de ICT-kosten van de Rechtspraak en opleidingen.

B. Gerechtskosten

De gerechtskosten in civiele en bestuurlijke zaken zijn voor rekening van de Rechtspraak. In 2011 worden de gerechtskosten geschat op circa €4,7. Het merendeel heeft betrekking op civiele zaken (€2,7 miljoen). Gerechtskosten worden door middel van een opheffing vergoed door de Minister van Veiligheid en Justitie. De door de gerechten feitelijk gemaakte gerechtskosten worden voor 100% door de minister van Veiligheid en Justitie vergoed.

Tabel 8 Gerechtskosten 2011	(x €1.000)
Gerechtskosten in civiele zaken	2.743
Gerechtskosten in bestuurszaken	1.987
Totale gerechtskosten	4.730

C. Overige kosten

Met de term overige kosten wordt in BFR 2005 bedoeld op de kosten voor megazaken in het strafrecht (inclusief de zaken op grond van de Wet Internationale Misdrijven), de kosten van de bijzondere kamers en de kosten van het CBb.

Tabel 9 overige uitgaven 2011	(x €1.000)
Megazaken	13.114
College van Beroep voor het bedrijfsleven	5.899
Bijzondere kamers	7.951
Totaal overige uitgaven	26.964

Het grootste deel van deze kosten betreft de kosten van de megazaken in het strafrecht, te weten €13,1 mln. Voor een megastrafzaak is veel meer behandelingsduur nodig dan voor een reguliere strafzaak in een meervoudige strafkamer. Daarom worden deze megazaken als een aparte categorie behandeld. Een kleiner deel van de overige kosten (€7,9 mln.) heeft betrekking op de kosten van de bijzondere kamers. Het gaat hier om bij wet aan gerechten opgedragen taken.⁴ Tot slot maken de kosten van het CBb deel uit van deze categorie.

D. Kosten van taken die niet in het BFR 2005 zijn geregeld

Behalve voor de in het BFR 2005 geregelde taken maakt de Rechtspraak ook kosten voor andere activiteiten. Het gaat hier onder andere om kosten in verband met tuchtrecht, kosten van de secretariaten van Commissies van Toezicht voor het gevangeniswezen en kosten van parketpolitie.

⁴ Het gaat om de douanekamer (hof Amsterdam, rechtbank Haarlem), de ondernemingskamer (hof Amsterdam), de kamers voor het kwekersrecht (hof Den Haag), de octrooikamer (hof Den Haag, rechtbank Den Haag), de merkenwetkamer (hof Den Haag), zaken in verband met de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (hof Leeuwarden, rechtbank Leeuwarden), adviezen ingevolge de Wet overdracht tenuitvoerlegging (hof Arnhem), de centrale grondkamer (hof Arnhem), strafrechterlijke opvang verslaafden (gerechtshof Arnhem), liaisonrechter (rechtbank Den Haag), de kamer voor bijzondere competentiezaken bestuurszaken (rechtbank Rotterdam) en overleveringswetzaken (rechtbank Amsterdam).

(x €1.000)

Tabel 10 Kosten 2011 van taken die niet in BFR-2005 zijn geregeld

Tuchtrecht	3.392
Commissies van toezicht	5.706
Overige taken	5.400
Totale kosten niet wettelijke taken	14.498